

با امام حسین (ع) در سایه قرآن

<?xml encoding="UTF-8">

پیامبر اکرم (ص) فرمود: «من دو چیز گرانمایه در میان شما به یادگار می‌نهم: کتاب خدا و خاندانم. این دو هرگز از یکدیگر جدا نمی‌شوند تا آنکه در قیامت کنار حوض کوثر بر من وارد آیند.» (1)

این حدیث به حدیث ثقلین معروف شد و تمام فرقه‌های مسلمین آن را در کتب معتبر خویش نقل کردند؛ اما به فرموده خمینی کبیر «خودخواهان و طاغوتیان قرآن کریم را وسیله‌ای ساختند برای تداوم بخشیدن به حکومت‌های غاصب و ضد قرآنی خویش و مفسران حقیقی قرآن و آشنایان به حقایق آن را، که سراسر قرآن را از پیامبر اکرم (ص) دریافت کرده بودند، با بهانه‌های گونه‌گون عقب زدند و با توطئه کثیف خود، در حقیقت قرآن را از صحنه خارج کردند.» (2)

ممکن است بپرسید: آیا فهم قرآن تنها در توان معصومان (علیهم السلام) است و دیگر مردم حق ندارند، بدون مراجعه به روایات اهل بیت، از قرآن بهره‌گیرند؟

در پاسخ باید گفت: ما مانند اخباری‌ها نیستیم که فهم قرآن را یکسره مخصوص اهل بیت (علیهم السلام) بدانیم؛ بخشی از آیات محکّمات و بینات نامیده می‌شود و هر کس، به شرطی که با زبان عربی و شان نزول‌ها و یک سلسله مباحث لازم دیگر به طور صحیح آشنایی کافی داشته باشد می‌تواند از آن بهره‌گیرد؛ اما می‌دانیم که آیات قرآن دو دسته‌اند: محکّمات و متشابهات. (3) برای فهم آیات متشابه جز تمسک به راسخان در علم اهل بیت (علیهم السلام) راهی نیست.

طبق تصریح شیعه و سنی، قرآن کریم در موارد متعددی به مقام و موقعیت اهل بیت (علیهم السلام) و عصمت و طهارت و ولایت آنها اشاره کرده است. در این فرصت، آن دسته از روایات سالار شهیدان حضرت ابی‌عبدالله الحسین (ع) در باره برخی از آیات قرآن کریم، که در خصوص اهل بیت عصمت (علیهم السلام) وارد شده، مورد توجه قرار می‌دهیم و جانهای خود را با کلمات نورانی آن فاتح اقلیم وجود جلایی دیگر می‌بخشیم.

زبان من زبون و خامه ام خام چه گویم در مقام آن دلارام

باید توجه داشت که در برخی از روایات، آن حضرت تنها راوی حدیث است که از پیامبر اکرم (ص) یا امیرمؤمنان (ع) نقل می‌کند؛ ولی ما تنها به روایاتی اشاره می‌کنیم که در آن امام (ع) خود سخنی فرموده یا پرده از حقیقتی برداشته است. البته این سخن با نقل مواردی که آن حضرت از رسول اکرم یا امیرمؤمنان مطلبی پرسیده و سپس پرسش و پاسخ را باز گفته است، منافات ندارد؛ زیرا به هر حال خود حضرت در متن جریان حضور داشته است. به هر ترتیب امام حسین (ع) در این دسته از روایات به تبیین بطنی از بطون قرآن پرداخته، از تاویل، تفسیر یا شان نزول آیات پرده برمی‌دارد و گاه برای بیان حقیقتی به آیه استدلال می‌کند.

توسل به اهل بیت

در ذیل آیه 62 سوره بقره امام (ع) فرمود: اگر آنها [یهودیان] با نیتی صادق و عقیده‌ای درست از عمق جان خدای

را به «محمد و آل پاکش» می خواندند تا نگاهشان دارد ... حتما خداوند با کرمش به آنها پاسخ می داد؛ اما کوتاهی کردند ... (4)

سرزنش دشمنان اهل بیت

در ذیل آیه 97 سوره بقره امام (ع) می فرماید: همانگونه که یهود را به جهت دشمنی با جبرئیل (ع)، مورد مذمت قرار داده؛ دشمنان «اهل بیت» را نیز مشمول سرزنش خویش گردانیده است. زیرا به اعتقاد آنان نیز جبرئیل (ع) و فرشتگان مقرب خدا برای یاری رساندن به محمد (ص) و علی (ع) فرود می آمدند ... (5)

پیروی از اهل بیت

امام (ع) به اشاره پدر گرامی اش حضرت امیرمؤمنان (ع) در توضیح مراد از «ناس»، در آیه 199 سوره بقره می فرماید: مقصود از آن، ما اهل بیت هستیم و به همین جهت، خداوند می فرماید: از همان جایی که مردم (ناس) کوچ می کنند، کوچ کنید. [و پیروی از اهل بیت را پیشه خویش سازید (6)] در آیه 75 سوره انفال می خوانیم: ... و خویشاوندان نسبت به یکدیگر در احکامی که خدا مقرر داشته [از دیگران] سزاوارترند.

امام (ع) فرمود: هنگامی که این آیه نازل شد، از رسول خدا (ص) در باره تاویل آن پرسیدم. رسول خدا (ص) فرمود: به خدا سوگند، جز شما کس دیگری را قصد نکرده است و شما همان خویشاوندان من هستید. پس هر گاه من از دنیا رفتم، پدرت علی (ع) نسبت به من و جانشینی من سزاوارتر است؛ و هر گاه پدرت از دنیا برود، برادرت حسن (ع) بدان سزاوارتر است؛ و آنگاه که حسن (ع) از دنیا برود، تو بدان مقام سزاوارتری. گفتم: ای رسول خدا، بعد از من چه کسی شایسته آن مقام است؟ فرمود: پسر علی.

به همین ترتیب نام یکایک ائمه اطهار (علیهم السلام) را برشمرد؛ هر کدام را بعد از دیگری شایسته تر به خلافت دانست و در پایان فرمود: غیبت در زمان نهمین فرزندت به وقوع می پیوندد. این ائمه نسل تواند، خداوند علم و فهم مرا به ایشان عطا کرده است و سرشت آنها از سرشت من است. خدایا این مردم را چه می شود که با آزار خاندانم مرا می آزارند؟! خداوند شفاعتم را نصیب ایشان نگرداند. (7)

پاداش پیروی از اهل بیت

در آیه 29 سوره رعد می خوانیم: «آنان که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند، طوبی و بهترین سرانجامها در انتظارشان است.»

امام (ع) می فرماید: این آیه در مورد امیرمؤمنان نازل شده است. «طوبی» درختی است در خانه وی در بهشت و هیچ میوه ای در هیچ خانه ای از خانه های بهشت نیست؛ مگر آنکه شاخه ای از این درخت در آن وجود دارد. (8) خداوند در آیه 71 سوره اسراء می فرماید: «روزی که هر گروهی را با پیشوا و امام خویش می خوانیم ...» امام (ع) فرمود: آری، پیشوایان دو دسته اند؛ امامی که مردم را به هدایت دعوت می کند و مردم از وی پیروی می کنند و به سعادت می رسند و امامی که مردم را به گمراهی فرا می خواند و مردم نیز از وی پیروی می کنند. [و در تباهی غوطه ور می گردند]

پرسش از ولایت اهل بیت در قیامت

خداوند در آیه 36 سوره اسراء می فرماید: «چشم و گوش و دل، تمامی اینها مورد پرسش و بازخواست قرار می گیرند.»

امام (ع) فرمود: [رسول خدا (ص) فرمود:] ... به عزت پروردگارم سوگند، تمامی امت من در روز قیامت باز داشته می شوند و از ولایت امیرمؤمنان (ع) بازخواست می گردند. (9)

احترام به اهل بیت

در آیه 82 سوره کهف می خوانیم: «... و اما آن دیوار، از آن دو یتیم در آن شهر بود و زیر آن گنجی متعلق بدانها وجود داشت و پدرشان مردی نیکوکار بود. پروردگارت می خواست آنها به حد بلوغ برسند و گنج خود را بیرون آورند...»

امام به یکی از منحرفان می فرماید: به خاطر احترام چه کسی آن دیوار برای این دو یتیم محفوظ ماند؟
مرد گفت: پدرشان

امام فرمود: آیا پدر آنها بهتر بود یا رسول خدا؟

آن مرد بدین وسیله به مقام و عظمت آن خاندان پی برد و سرافکنده و شرمسار گردید. (10)

جدال میان اهل بیت و بنی امیه

شخصی از آن حضرت در باره آیه 19 سوره حج پرسید. خداوند در این آیه می فرماید: «اینان دو گروهند (دشمن یکدیگر) که در باره پروردگارشان به جدال و نزاع برخاستند.»

امام پاسخ داد: ما و بنی امیه هستیم که در باره خدای - عزوجل - به جدال و مخاصمه پرداخته ایم؛ ما می گوئیم خدای راست گفت؛ و آنان می گویند: خدای دروغ گفت: پس ما و ایشان تا روز قیامت [نیز] دشمن یکدیگریم. (11)

اهل بیت، حکمرانان الهی

در آیه 41 سوره حج می خوانیم: «[یاران خدا] کسانی هستند که اگر در زمین بدانها قدرت و مکنّت بخشیم، نماز را برپا داشته و زکات را می پردازند و امر به معروف و نهی از منکر می کنند و ...»
امام (ع) فرمود: این آیه در شان ما اهل بیت فرو فرستاده شده است.

طهارت و عصمت اهل بیت

خداوند در آیه 33 سوره احزاب می فرماید: «خداوند اراده کرده است که پلیدی و گناه را تنها از شما اهل بیت دور سازد و شما را پاک گرداند. [و به مقام عصمت رساند]»

آن حضرت فرمود: رسول خدا (ص) در منزل ام سلمه بود که برایش [غذایی به نام] حریره آوردند. آن حضرت علی و فاطمه و حسن و حسین (ع) را فرا خواند و همگی از آن خوردند. سپس عبای خیبری بر آنها؛ ح ح ظ افکند و آیه فوق را تلاوت فرمود. (12)

خداوند در آیه 12 سوره یس می فرماید: «و همه چیز را در امام آشکار کننده ای برشمرده ایم.»
آن حضرت فرمود: ... حضرت رسول خدا (ص) فرمود: مراد از «امام مبین» امیرالمؤمنین (ع) است، بی تردید او همان امامی است که خدای - تبارک و تعالی - در وی علم هر چیزی را به شماره درآورده است. (13)

پیوستن به اهل بیت و دوستی با ایشان

در آیه 23 سوره شوری می خوانیم: «[ای رسول ما، به امت] بگو: من از شما اجری نمی خواهم جز دوست داشتن نزدیکانم.»

امام حسین (ع) فرمود: آن خویشاوندی که خداوند پیوند بدانها را فرمان داده و حق آنان را گرامی داشته و خوبی را در ایشان نهاده است، خویشاوندی ما اهل بیت است. خداوند حق ما را بر هر مسلمانی واجب کرده است. (14)

اهل بیت همواره در حال عبادت

خداوند در آیه 29 سوره فتح می فرماید: «... آنان [کسانی که با رسول خدا (ص) در برابر کفار سرسخت و در میان خود مهربانند] را می بینی که پیوسته در حال رکوع و سجودند ...»
امام (ع) فرمود: این آیه در باره علی بن ابی طالب (ع) نازل شده است. (15)

اهل بیت سرچشمه روشنایی ها

در آیات آغازین سوره شمس می خوانیم: «سوگند به خورشید و تابش و گسترش نور آن در هنگام بالا آمدن ...؛ و سوگند به ماه، آن هنگام که در پی خورشید برآید و سوگند به روز آن هنگام که زمین را روشنایی می بخشد.»
امام (ع) فرمود: مراد از خورشید، محمد رسول خدا است؛ و مراد از ماه امیرمؤمنین علی است که به دنبال محمد (ص) می آید و مراد از روز قائم آل محمد است که زمین را از قسط و عدل پر می سازد. (16)

نعمت دینداری و ولایت اهل بیت

در آیه 11 سوره ضحی می خوانیم: «... و اما نعمت پروردگارت را، پس بازگو کن.»
امام (ع) فرمود: مراد از نعمت، دین و اعتقاد به ولایت اهل بیت (علیهم السلام) است. (17)

اهل بیت و آگاهی از رویدادهای آینده

امیرالمؤمنین (ع) سوره قدر را تلاوت می فرمود. حسین (ع) گفت: پدر، گویا این سوره [که] از دهان شما [شنیده می شود] شیرینی خاصی دارد! حضرت فرمود: ای فرزند رسول خدا و فرزندم، من از این سوره چیزی می دانم که تو نمی دانی. هنگامی که این سوره نازل شد، جدت رسول خدا (ص) مرا فرا خواند. وقتی به محضرش شرفیاب شدم [آن را برایم قرائت فرمود؛ سپس بر شانه راستم زد و گفت: ای برادر من و وصی من و سرپرست و والی امتم بعد از من، و ای دشمن دشمنان من تا روزی که همگان برانگیخته شوند، این سوره بعد از من برای تو است و بعد از تو

برای فرزندان. [آری] جبرئیل (ع) برادر فرشته ام، حوادث امتم را در سنت خویش برایم گفته است و همانها را برای تو نیز بازگو خواهد کرد. این سوره در جان قدسی تو و جانشینان [من و تو] تا آن هنگام که طلوع فجر قائم (ع) سرزند همواره نوربخش خواهد بود. (18)

اللهم عجل فرج قائم آل محمد (ع)

پی نوشت ها :

- 1- مسند ابن حنبل، ج 3، ص 14، دارصادر، بیروت.
- 2- صحیفه نور، ج 21، ص 170. (با تصرف)
- 3- آل عمران، آیه 7.
- 4- التفسیر المنسوب الی الامام العسکری (ع)، مؤسسة الامام المهدي (ع)، قم، ص 267.
- 5- همان، ص 448 به بعد.
- 6- الکافی، شیخ کلینی، دار صعب، بیروت، ج 8، ص 244.
- 7- کفایة الاثر، خزاز قمی، انتشارات بیدار، قم، ص 175.
- 8- مائة منقبة، ابن شاذان، ص 137. مدرسة الامام المهدي (ع)، قم.
- 9- عیون اخبار الرضا (ع)، شیخ صدوق، ج 1، ص 280، مؤسسة الاعلمی، بیروت.
- 10- تاریخ ابن عساکر «ترجمة الامام الحسين (ع)، ص 157، مؤسسه المحمودی، بیروت.
- 11- الخصال، شیخ صدوق، ص 42، مكتبة الصدوق، تهران.
- 12- البرهان، سید هاشم بحرانی، ج 3، ص 312، مؤسسه اسماعیلیان، قم.
- 13- معانی الاخبار، شیخ صدوق، ص 95. جماعة المدرسين، قم.
- 14- البرهان، ج 4، ص 124. مؤسسة اسماعیلیان، قم.
- 15- المناقب، ابن شهرآشوب، ج 2، ص 15.
- 16- تفسیر فرات کوفی، ص 212.
- 17- المحاسن، شیخ برقی، ج 1، ص 344. المجمع العالمی لاهل البيت (علیهم السلام)، قم.
- 18- بحارالانوار، علامه مجلسی، ج 25، ص 70.